

ÚHEL POHLEDU

Taťána Malá prokazatelně podváděla. Takto neprávem získané tituly snižují kvalitu celého vysokého školství

Opisování cizích textů je neodpuštělný prohřešek. Je menším problémem sepsat text, který není abnormálně chytrý, ale představuje alespoň vlastní dílo, než něco chytrého opsat odjinud do vlastní odevzdávané práce.

V případech, kdy se prokazuje pochybení, nejde o nic jiného než o srovnání dvojice textů. Základním východiskem pro tvrzení, že se jedná o podvod, který vylučuje nějakou náhodu nebo nedopatření, je matematická skutečnost. V takto dlouhých úsecích textů, jakými jsou diplomové práce, se jedná o podobný princip jako při identifikaci pachatelů na základě otisků prstů nebo charakteristických prvků DNA. I zde je obdobně malá pravděpodobnost náhodné shody ztotožněna s jistotou usvědčení.

Neskutečná náhoda

Z počítání perplexity přirozených jazyků, tedy pravděpodobnostního rozložení slov v jazyce, vychází pro věty délky n znaků pravděpodobnost náhodné shody dvou vět této délky, jako pravděpodobnost daná poměrem $1:2^n$. Již dva texty s méně než třemi sty znaky (tj. 3–4 řádky) by se shodovaly náhodně s pravděpodobností menší než $1:1080$, tedy například 1 ku počtu atomů v celém vesmíru. Náhodné shody v těchto poměrech je nutné považovat za obdobně nepravděpodobnou věc, jako že by opice nahodile bušící do klávesnice psacího stroje vyprodukovala text Shakespearova sonetu.

Primární odpovědnost za shodu pasáží, jak je dokumentovala média, leží samozřejmě na autorce textu, tedy na ministryni Malé. Výmluvy na údajnou kvalitu nemohou být polehčující okolností. Samotná práce ostatně nijak kvalitní není, zejména nepodložené, čistě subjektivní názory o tom, co je, nebo není, by měly sloužit spíše jako příklad toho, jak se podobná analýza dělat nemá. Řada pravopisných chyb pak udeří do oka i při letmém čtení. Autorka nezvládla například psaní velkých písmen v názvech států.

Opsané části textu by přitom měly být na vysoké škole jednoznačně důvodem nejen pro disciplinární postih, ale i nekompromisním argumentem pro vyhození od státní zkoušky. Představa, že by postihem mohlo být jen třeba zhoršení známky, je nepřijatelná. A „omluva“, se kterou přišla prof. Helena Válková, je pak zcela absurdní. Taková tolerance (devalvující hodnotu udělených titulů i pro ostatní absolventy) by měla na slušné škole vést k propuštění dotyčného vyučujícího. U vysoké školy, jejíž rektorka takovou toleranci projevuje, by bylo vhodné přistoupit na úrovni akreditačního úřadu k řízení o odebrání akreditace a detailnímu přezkumu prací, které byly na takto vedené vysoké škole obhájeny.

Neobstojí ani premiérovo zlehčování věci jako nějaké kampaně proti ministryni. V okamžiku, kdy jde o shodné pasáže zkopírované dokonce včetně překlepů, je skutečnost, že se jednalo o text zcizený, plagiát, faktem, nikoli jen názorem. Pro dosazení zlodějky duševního vlastnictví na místo ministryně neexistuje omluva. Nejde o to, že ministryně nutně nepotřebuje akademický titul. Zásadní je, že člověk, který se plagiátu pro získání titulu dopustil, by měl být považován za nedůvěryhodného pro jakékoli veřejné působení. Setrvání takové osoby ve vládě dělá nedůvěryhodnou celou vládu bez ohledu na její politické zabarvení nebo nominální sílu koalice, která by za takovou, z povahy věci korupční vládou, stála.

Důležitou odpovědnost za skutečnost, že byl plagiát obhájen, nese také vedoucí práce David Elischer, který měl být tím prvním, kdo na plagiát v práci přijde. V době obhajoby předmětné diplomové práce už zhruba pět let existovala veřejná služba na bázi informačního systému Masarykovy univerzity. Ta takové odhalování významně ulehčuje (a zejména je spolehlivá tam, kde se opisuje z prací Masarykovy univerzity, ale i dalších vysokých škol, které systém využívají).

Ostudné akademické meloučaření

Kmenovým pracovištěm pana Elischera je Právnická fakulta Univerzity Karlovy, na níž si ve svém životopise tento vedoucí dokonce ani nevykazuje svůj „vedlejšák“ na Panevropské vysoké škole. Toto „akademické melouchaření“ si o odbývání kvality koleduje – zúčastněným nejde o akademickou integritu, ale jen o to, kolik peněz si produkcí podřadných titulů vydělají. „Kamenné“ univerzity nad tím zavírají oči – jen v oblasti práva se proti tomu, aby se takové působení muselo kmenovou univerzitou povolovat (jak je běžné v jiných profesích), svého času postavil například bývalý děkan fakulty, na které JUDr. Elischer působí, prof. Aleš Gerloch. Ten se uchyloval dokonce k argumentům typu práva na obživu prací. Podobně se proti tomu stavěla prof. Helena Válková (u které je její motivace souběžným působením rektorky soukromé vysoké školy, kde mohou působit také další podobní „meloucháři“, jasnější).

Tolerance k takovému druhu podřadného účinkování na soukromých školách rozdávajících druhořadé a podvodné tituly je ostudným rysem tuzemského vysokoškolského systému. Kdyby toho nebylo, paní Malá nemusela propadnout pokušení ulehčit si cestu k titulu přes plagiát. V tom sice lidé jako David Elischer, Aleš Gerloch nebo Helena Válková svůj podíl viny nesou, omluva pro Taťanu Malou to ale samozřejmě není.

Je ovšem tragické, že se o těchto trivialitách musíme vůbec bavit. V normálních poměrech by se měl plagiátor pakovat z jakékoli veřejné funkce bez známky lítosti. Měla by to být stejná samozřejmost jako třeba to, že politici nechodí do parlamentu či vlády po předchozím máchání se v žumpě, aniž by se důkladně umyli a vzali si čisté šaty. Pokud to samozřejmost není, šíří se kolem smrad – sice symbolický, ale o nic méně odporný.

Foto popis| Plagiátorství i jiné nedostatky. Práce Taťany Malé obsahovaly hrubky i nepodložené názory. Neměly tak být obhájeny.

Foto autor| FOTO MAFRA – PETR TOPIČ

O autorovi| JIŘÍ **ZLATUŠKA**, emeritní rektor Masarykovy univerzity